

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

TRŽENJE PLEMENITIH KOVIN – NALOŽBA, INVESTICIJA ALI ŠPEKULACIJA

Kandidat: Iztok Šisernik

Študent rednega študija – študija ob delu

Številka indeksa: 11190122176

Program: Komerčialist

Mentor: Alenka Valcl, uni.dipl.ekon

Maribor, december 2009

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKE NALOGE

Podpisani Iztok Šisernik, št. Indeksa 11190122176, sem avtor diplomske naloge z naslovom Trženje plemenitih kovin-naložba, investicija ali špekulacija, ki sem jo napisal pod mentorstvom Alenke Valcl univ. dipl. ekon.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela.
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne Šole Academia.
- se zaveda, da je plagiatorstvo-predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL št. 16/2007; (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili.
- Skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor: 14.12.2009

Podpis študenta:

ZAHVALA

Za strokovno pomoč in mentorstvo pri izdelavi diplomske naloge se zahvaljujem mentorici Alenki Valcl. Prav tako se zahvaljujem kolektivu Višje strokovne šole Academia za podporo skozi ves študij, predvsem ravnateljici mag. Mirjani Ivanuša-Bezjak.

Posebna zahvala gre ga.Ireni Linasi Rogač, mentorici pri podjetju Elementum d.o.o., ki me je vpeljala v ta posel in posredovala nekatere informacije, ki so mi pomagale pri izdelavi diplomske naloge,ter Suzani Šisernik za lektoriranje diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi družini za razumevanje skozi ves študij.

POVZETEK

Zaradi slabe prepoznavnosti, in v zadnjem času zanimivega načina investiranja ali varčevanja, sem se odločil v diplomski nalogi prikazati plemenite kovine.

V času gospodarsko finančne krize so surovine in z njimi plemenite kovine zanesljiv način varčevanja ali investiranja. Plemenite kovine se pojavljajo v raznih oblikah: kot naložbene palice, v obliki terminskih poslov, rezervacij ali delnic rudnikov (nahajališč). Najpogostejša in najbolj oprijemljiva je fizična oblika: naložbene palice.

V svetu je zlata veliko več kot srebra, ampak je zlato vseeno dražje. Namenjeno je luksuznim izdelkom, srebro pa je veliko bolj industrijsko uporabno, tako zaradi svojih bioloških in fizikalnih lastnosti. Platina in paladij sta predvsem industrijski kovini. Zlato je primerno za vlagatelje tudi zaradi davčnih ugodnosti.

Plemenite kovine so, še posebej v teh finančno nestabilnih časih, varna naložba, ki ščiti pred inflacijo, ohranja denarju vrednost, ter ščiti pred nihanjem vrednosti dolarja. Zaloge plemenitih kovin so omejene in njihova najdišča zadostujejo le še za nadaljnjih petnajst let.

Ob investicijah govorimo vedno le o zlatu in srebru, ker je likvidnost na njunih trgih večja, zaloge pa manjše.

Diplomsko delo je sestavljeno iz treh ključnih poglavij. V prvem poglavju želim predstaviti plemenite kovine, njihov izvor in pomen v današnjem času. V naslednjem poglavju bom predstavil prodajne poti plemenitih kovin v Sloveniji in na koncu bom v diplomskem delu prikazal nekaj podatkov o prodaji in vplivih na gibanje cen plemenitih kovin. Z diplomskim delom bi želel prikazati pomen varčevanja in da je vsak sposoben varčevati po svojih zmožnostih, potrebna pa je določena mera prilagodljivosti.

Ključne besede:

- varčevanje,
- plemenite kovine,
- inflacija.

ABSTRACT

Due to bad recognition and late interesting ways of investments or saving, I decided to represent noble metals in my diploma work.

In the time of economic financial crisis, raw materials and therefore noble metals are a reliable way of investment or saving. The noble metals appear in different forms: as investment bars, term business, reservation and mine (site) shares. The most common and firm is physical form: investment bars.

Worldwide there is much more gold than silver, however the gold is more expensive. It is meant for luxurious products, whereas silver is more used in industry because of its biological and physical characteristics. Platinum and palladium are also industrial metals. And what is more, gold is suitable for investors due to tax benefits.

Especially in these financial changing times, noble metals are safe investment which prevent from inflation, preserve money value and protect from variation in dollar value. Noble metal stores are limited and their sites are known for the next fifteen years.

When talking about investments, only gold and silver are considered since their liquidity is higher on their markets and stores are smaller.

My diploma work consists of three key parts. In the first part noble metals, their origin and today's importance are described. The second part looks at selling ways of noble metals in Slovenia and the last part shows some selling data as well as influences on price movement of noble metals. By my diploma work, I would like to present the meaning of saving and point out that everyone is capable of saving according to his or her abilities, however a certain degree of adjustment is required.

Key words: saving, investment, noble metals, gold, silver, inflation.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	9
1.1	<i>Opredelitev obravnavane zadeve.....</i>	9
1.2	<i>Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela.....</i>	9
1.3	<i>Predpostavke in omejitve.....</i>	10
1.4	<i>Metode raziskovanja.....</i>	10
2	PLEMENITE KOVINE	11
2.1	<i>Zlato.....</i>	11
2.1.1	<i>Lastnosti zlata</i>	11
2.1.2	<i>Zgodovina.....</i>	11
2.1.3	<i>Pridobivanje zlata</i>	12
2.1.4	<i>Omejena razpoložljivost.....</i>	13
2.1.5	<i>Zlato kot naložba</i>	14
2.2	<i>Srebro</i>	15
2.2.1	<i>Lastnosti srebra.....</i>	15
2.2.2	<i>Zgodovina srebra</i>	16
2.2.3	<i>Pridobivanje srebra.....</i>	16
2.2.4	<i>Srebro kot naložba</i>	16
2.3	<i>Platina</i>	17
2.3.1	<i>Lastnosti in pridobitev platine</i>	18
2.4	<i>Paladij</i>	18
2.4.1	<i>Lastnosti paladija</i>	18
2.4.2	<i>Nahajališča in uporabnost paladija</i>	19
2.5	<i>Povzetek in ugotovitve skupnih razlogov za vlaganje v plemenite kovine.....</i>	19
3	PENINA PARTY KOT NAČIN TRŽENJA PLEMENITIH KOVIN.....	21
3.1	<i>Izbira obiskovalcev dogodka Penina party</i>	21
3.1.1	<i>Pospeševanje prodaje.....</i>	21
3.2	<i>Penina party - predstavitev</i>	22
3.3	<i>Naročilo plemenite kovine.....</i>	24
3.4	<i>Naročilo plemenite kovine pri dobavitelju</i>	25
3.5	<i>Predaja plemenite kovine</i>	25
3.6	<i>Skrb za kupce - informiranje</i>	26

4	PRODAJA PLEMENITIH KOVIN V SLOVENIJI	27
4.1	<i>Prodaja zlata</i>	27
4.2	<i>Prodaja srebra.....</i>	28
4.3	<i>Prodaja platine.....</i>	28
4.4	<i>Prodaja paladija.....</i>	28
5	PRODAJA PLEMENITIH KOVIN 1999 - 2008	29
5.1	<i>Prodaja zlata</i>	29
5.2	<i>Prodaja srebra.....</i>	31
5.3	<i>Prodaja paladija.....</i>	32
5.4	<i>Prodaja platine.....</i>	33
6	RAZLAGA POMEMBNIH CENOVNIH NIHANJ PLEMENITIH KOVIN	35
6.1	<i>Zlato.....</i>	35
6.2	<i>Srebro</i>	39
6.3	<i>Platina</i>	41
6.4	<i>Paladij</i>	42
7	NASVETI VARČEVALCEM	44
8	ZAKLJUČEK	46
9	LITERATURA IN VIRI	47
10	PRILOGE.....	48
10.1	<i>Interna dokumentacija podjetja Elementum d.o.o.....</i>	48

KAZALO SLIK

Slika 1 - Nekaj primerov zlatih palic.....	15
Slika 2 - Nekaj primerov palic srebra.....	17
Slika 3 - Kovanci iz srebra	17
Slika 4 - Primer ploščic iz platine.....	18
Slika 5 - Nekaj vzorcev palic paladija	19
Slika 6 - Primer oglaševanja za podjetje Elementum	23
Slika 7 - Vzorec penine	23

KAZALO GRAFOV

Graf 1 - Grafični prikaz zlata po podatkih LBMA v obdobju 1999-2008.....	30
Graf 2 - Grafični prikaz srebra po podatkih LBMA v obdobju 1999-2008	31
Graf 3 - Povpraševanje po zlatu (2002-2006)	36
Graf 4 - Prikaz dnevne cene newyorške borze glede na unčo	37
Graf 5 - Rast cene zlata za pet let	38
Graf 6 - Rast cena srebra za pet let.....	39
Graf 7 - Platina zadnjih 5 let v USD.....	42
Graf 8 - Paladij zadnjih 5 let v USD.....	43

KAZALO TABEL

Tabela 1 - Države in njihove rezerve.....	13
Tabela 2 - Prodaja v CBGA v prvem obdobju	29
Tabela 3 - Prodaja v CBGA 2 - zadnja statistika prodaje podpisnic sporazuma spodaj	29

KAZALO PRILOG

Priloga A - Primer potrdila o skladnosti izdelkov iz plemenitih kovin s predpisi	48
Priloga B - Primer certifikata za plemenite kovine	49
Priloga C - Primer naročilnice za stranko.....	50

1 UVOD

1.1 Opredelitev obravnavane zadeve

Plemenite kovine (zlato, srebro, platina, paladij) so lahko varna naložba, dobra investicija ali špekulacija. V teh finančno nestabilnih časih, ko se gospodarsko in finančno stanje nenehno in hitro spreminja, je to zelo pomembno.

V diplomskem delu želim predstaviti plemenite kovine (zlato, srebro, platina, paladij) in prikazati v kakšnih oblikah se pojavljajo. Opravi bom analizo rasti in padcev cen v zadnjih nekaj letih, podal pregled zgodovinsko pomembnih špekulacij glede vrednosti (rasti oz. padci cen), ter prikazal pomembnost zlata in srebra v monetarnem sistemu.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela

V teh finančno nestabilnih časih je še posebej pomembno kako zaščititi svoje premoženje in ga še dodatno oplemenititi.

Namen naloge je predstaviti morda premalo prepoznaven način varčevanja z nakupom plemenitih kovin. V diplomskem delu bom predstavil nekaj razlogov za podcenjenost zlata in srebra, njuno vlogo in pomen v monetarnem sistemu, ter njune cenovne vzpone in padce. Del naloge bo sestavljen iz zgodovinskega prikaza pomena zlata in srebra, ter kaj je vplivalo na njune vzpone in padce. Prav tako bo v nalogi razloženo, zakaj je varčevanje s plemenitimi kovinami varno, stabilno, davčno ugodno, ter kot naložba za prihodnost zelo pomembno za ohranjanje vrednosti našega premoženja. Predstaviti želim razloge za podcenjenost zlata in srebra.

Trditve diplomske naloge

- Plemenite kovine so varna naložba, ki dolgoročno ohranja vrednost denarja.
- Plemenite kovine so naravno omejene in njihova fizična oblika varčevanja je časovno omejena.
- V zgodovini in tudi danes imajo plemenite kovine, posebej zlato in srebro, pomembno vlogo v monetarnem sistemu.

- Zlato in srebro sta najprepoznavnejši plemeniti kovini za varčevanje.
- Srebro je zaradi svoje podcenjenosti dolgoročno najboljša naložba.

1.3 Predpostavke in omejitve

Predpostavljam, da so plemenite kovine skozi zgodovino imele in še imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti in zaščite našega premoženja. Predpostavljam, da so plemenite kovine sestavni del vsakega monetarnega sistema in da je njihova cena prenizka.

Za raziskavo statistike plemenitih kovin je premalo razpoložljivih podatkov. Z raziskavo prodaje in cenovnih nihanj se bom omejil na obdobje med 1999 - 2008, ker so podatki v tem obdobju najbolj transparentni (pregledni), na njih pa je vplivalo tudi združevanje držav EU v WGC (World Gold Council). Podatki za Slovenijo so znani od leta 2006 dalje, ker se je takrat začela uradna prodaja plemenitih kovin.

1.4 Metode raziskovanja

Zaradi specifičnosti prodaje in hrambe plemenitih kovin se bom raziskave podatkov o plemenitih kovin lotil z namizno raziskavo. Podatke, ki so na razpolago, bom v veliki meri iskal po spletu, v raznih člankih in raziskavah finančnih strokovnjakov, ter spletnih strankah organizacij, ki tržijo plemenite kovine.

2 PLEMENITE KOVINE

2.1 Zlato

2.1.1 Lastnosti zlata

V Periodnem sistemu ima zlato 79 mesto, njegova kemijska oznaka je AU. Mednarodna tržna enota za zlato je troy unča kar je 31,10348079 grama. Zlato je zaradi svoje barve in obstojnosti postal simbol moči, bogastva, vpliva. Samorodno zlato vsebuje tudi do 10% srebra (<http://www.elementum.si> - 07.12.2009/).

Enota, s katero merimo vrednost oziroma maso dragih kamnov, je karat in predstavlja delež čistega zlata v 1000 delih zlitine. Npr: 999,99 tisočink pomeni 24 karatno zlato in to je čisto zlato. 917 tisočink pomeni 22 karatno zlato, kar pomeni 22 delov zlata in 2 dela druge kovine, to je 91,7% čistine. Slednjega se uporablja v draguljarstvu ([http:// www.elementum.si/](http://www.elementum.si/) - 07.12.2009).

V naravi se zlato pojavlja kot kepa v skalah (samorodna). Njegova lastnost je, da ima veliko gostoto, dobro toplotno prevodnost, dobro kovnost in sijaj. Ker je zlato mehko, se dobro zlija z drugimi kovinami. Kemijsko je nespremenljiv element, ne korodira in zato je zelo primeren za rabo v kovancih in nakitu ([http:// www.elementum.si](http://www.elementum.si)-07.12.2009).

2.1.2 Zgodovina

Po pripovedih so v 4. tisočletju pr. n. št. egiptovski delavci našli prvo srebro in tudi zlato. To odkritje je pomenilo začetek širjenja zlata in srebra, hkrati pa je odpravilo naraven menjalni sistem takratnega gospodarstva. V 7. stoletju pr. n. št. so pričeli izdelovati kovance. Stoletja pozneje, enkrat v poznem srednjem veku, so začeli ljudje zlate in srebrne kovance (ali palice) iz varnostnih razlogov shranjevati pri zlatarjih, ki so zanje izdajali potrdila o hrambi. Z vročitvijo potrdila je lastnik pri zlatarju dobil svoje zlato. Nazadnje so ta potrdila sama uporabljena kot menjalno sredstvo, tj. nekakšen papirnat denar s 100 % kritjem v zlatu.

V 17. stoletju je bilo ustanovljenih vedno več zasebnih bank, tako da je bilo v obtoku veliko različnih potrdil, ki so bila nadomestila za denar. Kmalu so zlatarji in banke spoznali, da so

lastniki hrambnih potrdil unovčili le majhen del zlata. Tako so za povečanje svojega dobička dali v obtok več potrdil, kot je bilo v resnici na voljo zlata in s tem iznašli zlati standard. Prva centralna banka, ki je izdala stroge smernice za kritje bankovcev v obtoku v zlatu, je bila Bank of England, ustanovljena leta 1694. Ker pa je bila Anglija takrat vodilna gospodarska sila na svetu, je sčasoma vedno več držav sprejelo njena pravila in okoli leta 1900 je zlati standard uporabljalo 50 držav.

Zaradi financiranja v prvo svetovno vojno leta 1914 se je klasični zlati standard odpravil v samo nekaj tednih, ob koncu druge svetovne vojne pa se je svet zopet vrnil k njegovi različici. V ameriškem Bretton Woodsu so leta 1944 dosegli sporazum o zlato - deviznem standardu, tečaj je bil vezan na dolar. 35 dolarjev za unčo na zlato (Müller, 2007). Zlati standard je omejeval države, saj so lahko v obtok dale samo toliko denarja, kolikor so imele zlatih rezerv. Brez zlate rezerve lahko centralne banke ustvarjajo poljubne količine nekritega papirnatega denarja, kar pripelje do naraščajoče inflacije.

V začetku 70-ih let prejšnjega stoletja se je končal t.i. brettonwoodski sistem. Zadnja povezava med papirnatim denarjem in zlatom je bila ukinjena, ko je predsednik Nixon enostransko ukinil konvertibilnost dolarja v zlato. Razlog je bil v tem, da so ZDA svojo glavno valuto rezerv tako močno razvrednotile, da ameriška centralna banka (FED) ni imela dovolj zlatih rezerv za kritje vedno več natiskanega denarja. Ameriški dolar je torej leta 1973 odstranjen iz zlatega standarda in cena zlata se lahko določa prosto.

2.1.3 Pridobivanje zlata

V grobem stanju zlato raztapljajo v živem srebru in pri tem nastane amalgam zlata, ki ga segrevajo in iz njega izpari živo srebro in ostane samo zlato. Lahko ga izločajo tudi s cianidnim luženjem. V naravi se pojavlja zlato v obliki kep (samorodno).

Glavna nahajališča so v Južnoafriški republiki in na Kitajskem, pa tudi v ZDA, Peruju, Avstraliji, ter Rusiji (<http://www.surovine.si/-07.12.2009>).

Nštejmo še nekaj največjih rudnikov zlata(<http://www.finance.si/>):

- Newcastle Mining (Australija), letna proizvodnja 50,1 ton,
- Goldcop (Kanada), letna proizvodnja 71,2 ton,
- Kinross Gold Corporation (Kanada), letna proizvodnja 49,1 ton,
- Rio Tinto (Velika Britanija) letna proizvodnja 38,3 ton,

- Harmony Gold Mining (Južnoafriška republika) letna proizvodnja 125 ton.

2.1.4 Omejena razpoložljivost

Strokovnjaki menijo, da je naravna razpoložljivost omejena na cca. 15 let, saj proizvodnja samo v 50% dohaja potrošnjo in novo odprti rudniki težko dohajajo stara, izčrpana nahajališča. V preteklih 10. letih je bilo izkopanih 25.000 ton, v novih nahajališčih pa so izkopali le 6.000 ton zlata, to pomeni letno 2.500 ton izkopanega zlata, povpraševanje po zlatu pa predstavlja 4.000-5.000 ton letno. To pomeni 30% upadanje proizvodnje zlata v prihodnjem obdobju. Nova nahajališča potrebujejo od pet do osem let, da iz njih nastane rudnik. V novih nahajališčih je tudi odstotek zlata nižji, kar pomeni, da bo cena zlata tudi v prihodnosti rasla.

Centralne banke in države imajo še vedno svoje rezerve v zlatu (2007).

Tabela 1 - Države in njihove rezerve

DRŽAVA	V tonah:	% rezerv:
Portugalska	382,6	87.2%
Grčija	112,1	78.4%
Združene države	8,133.5	75.8%
Italija	2,451.8	64.0%
Nemčija	3,417.5	62.7%
Nizozemska	640.9	55.6%
Francija	2,658.4	55.2%
Avstrija	281.8	42.9%
Švica	1,242.1	40.3%
Španija	281.6	35.0%
Belgija	227.6	34.3%
Libanon	286.8	31.7%
Venezuela	356.8	31.0%
Belorusija	19.9	24.2%
ECB	604.7	23.7%
Laos	6.5	23.2%
Luksemburg	2.3	18.5%

Kambodža	12.4	17.1%
Aruba	3.1	16.5%
Ekvador	26.3	16.3%
Bolivija	28.3	14.7%
Tadžkistan	1.5	13.9%
Finska	49.1	13.8%
Združeno kralj.	310.3	13.4%
Irska	5.5	13.4%
Mjanmar	7.2	11.9%
Švedska	152.6	11.2%
Filipini	140.1	11.2%
Saudska Arabija	143.0	10.9%
Južnoafriška rep.	124.1	9.3%
Japonska	765.2	/
Slovenija	3.2	6,9%

Vir:(<http://www.finance.si/-07.12.2009>)

2.1.5 Zlato kot naložba

Zaradi vse večjih nihanj in nestabilnosti na finančnih trgih se je zlato pokazalo kot varna naložba in v zadnjem času iskan način varčevanja.

»KDOR IMA ZLATO IMA DENAR!«

Zlato v fizični obliki varčevanja se pojavlja v naložbenih palicah različnih velikosti, oziroma teži. Zakaj zlato kot naložba? Ob nakupu zlata v obliki naložbenih palic se ne plača davka na dodano vrednost. Ob prodaji zlata se prav tako ne plača davka na dodano vrednost. Za zaslužek, oziroma ustvarjen dobiček ob prodaji zlata, se ne plača kapitalski davek, vse to zaradi njegove fizične prenosljivosti in nesledljivosti. Zlata se ne da odvzeti, ker se nikjer ne prikazuje kot premoženje. Prodajo zlata se da izvesti kadarkoli in kjerkoli v svetu. Majhne količine pomenijo veliko vrednost. Zlato je neodvisno od valut, na njegovo ceno vplivajo gospodarsko-politične razmere in je svetovno najbolj konvertibilna valuta. Zlato ščiti premoženje pred inflacijo in njenimi posledicami. Povpraševanje po zlatu se povečuje in

njegove zaloge se manjšajo, njegova razpoložljivost pa je še samo za 15 let. Cena zlata je izjemno podcenjena. Z zlatimi rezervami so zaščitene državne rezerve. V zlato lahko investira prav vsak. Donosnost zlata je bila v zadnjih petih letih 128%. **Torej nam naložba v zlato zagotavlja: varnost, neodvisnost, stabilnost in likvidnost.**

Slika 1 - Nekaj primerov zlatih palic

Vir: (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

2.2 Srebro

2.2.1 Lastnosti srebra

Srebro kot plemenita kovina ima kemijsko oznako Ag in je v periodnem sistemu na 47. mestu. Ag je izpeljanka iz besede Argentum (lat.). Argentina ima ime po srebru. Je mehek in zato enostaven za obdelovanje, kot kovina pa ima najboljšo toplotno in električno prevodnost. Njegova visoka cena preprečuje, da bi ga uporabljali v industriji namesto bakra. Je zelo obstojna kovina, ki na zraku ne naredi debelega neprevodnega sloja oksidacije, se da polirati do visokega sijaja. Srebro je samorodna kovina, pridobiva se iz rudnikov v obliki grud, ki se raztapljajo z cianidnim izluženjem. Srebro se že od leta 1813 uporablja v industriji za izdelavo filmov, solarne toplotne tehnike, v farmaciji, za filtriranje vode, kot nakit, okras. Pogosto se uporablja v letalski in pomorski gradnji, ker predstavlja močno nerjavečo vez med titanom in jeklom. V monetarnem sistemu ga uporabljamo za kovance in kot naložbene palice. Zanimivost: v času zlate mrzlice so se jezili na črni prah, ki se je lepil na zlati prah, to je bila srebrna ruda. Mehika je edina dežela na svetu, ki še danes uporablja srebrne kovance kot plačilno sredstvo. Zaradi svojih lastnosti je srebro zelo uporabljana kovina v industriji in njegova potrošnja presega pridelavo. Je življenjsko pomemben material, poznan ljudem skozi čas, ki pa dobesedno izginja pred našimi očmi, nad in pod zemljo. Je material od katerega sta

odvisna naše moderno življenje in naraščajoč življenjski standard. Je nujno potrebna, čudežna kovina.

2.2.2 Zgodovina srebra

Že v zgodovini so več trgovali z zlatom kot z srebrom. To se je dogajalo zaradi zapletenih postopkov pridobivanja srebra. Srebro se je v obliki peska nabiralo v rečnih strugah. Zaradi tega je bilo srebro v starem Egiptu skoraj toliko vredno kot zlato. Tako v zgodovini, kot v današnjih časih, so finančne ustanove iz lastne koristi poskrbele za to, da sta zlato in srebro podcenjena in ju zamenjuje denar brez kritja. Vedno bolj pa je jasno, da je s tem nekaj narobe. Cene rastejo, v resnici pa ne rastejo cene, ampak denar izgublja vrednost, ker ga centralne banke ves čas dodatno ustvarjajo.

Tako kot pri zlatu, imamo tudi pri srebru zgodovinske dogodke, ki so zaznamovali manipulacije s ceno te plemenite kovine. Gre za prevaro bratov Hunt. V zgodnjih sedemdesetih letih je bila družina Hunt ena najbogatejših v Ameriki. Njihovo premoženje je temeljilo na nafti. V teh časih je postajala inflacija v ZDA izredno močna, to je bil čas protestov v državi zaradi vietnamske vojne. Bratje Hunt so bili prepričani, da se bodo razmere v svetu poslabšale in da je čas, da zaščitijo svoje premoženje. Ker je bilo posedovanje zlata prepovedano fizičnim osebam, so se bratje odločili za srebro. Bratje Hunt so z nakupom srebra želeli zaščititi svoje posle z nafto, vendar so naredili napako, da so preveč srebra kupili s tujim denarjem in postali so odvisni od bank, ki so povzročile njihov bankrot (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>).

Henry Ford: »Še dobro, da državljani ne razumejo našega bančnega in monetarnega sistema, kajti če bi ga, verjamem, da bi bila revolucija pred zoro jutrišnjega dne.«

2.2.3 Pridobivanje srebra

Srebro se pridobiva v rudnikih, pojavlja pa se tudi srebro, vezano na baker, cink ali zlato. Glavne zaloge srebra ležijo v Severni in Južni Ameriki, Mehiki, ZDA in Kanadi. Med največje proizvajalce srebra pa štejejo Kitajska, Bolivija in Peru. Tako kot pri zlatu, so tudi zaloge srebra omejene in izčrpane.

2.2.4 Srebro kot naložba

Zakaj je srebro varna naložba? Srebro dolgoročno prinaša zanesljivost, stabilnost in zaradi pomanjkanja tudi višanje cene. Analitiki ocenjujejo, da bo imela cena srebra višjo rast kot cena zlata. Strokovnjaki ugotavljajo, da je srebra na razpolago le še za 12 let, povpraševanje po njem pa že sedaj presega proizvodnjo.

Najbolj poznan način varčevanja v srebro so naložbene palice raznih velikosti, kovanci in delnice v surovinske rudnike, v našem primeru rudnike srebra. Varnejša naložba so srebrne palice in kovanci. Seveda so vsake naložbe tvegane, ampak več dejstev kaže na to, da je srebro dobra naložba, saj srebro ohranja realno vrednost v primerjavi s papirnatim denarjem. Trg srebra je manjši kot trg zlata. Za srebro se sicer plača DDV ob nakupu, ne plačamo kapitalskega davka. Prenos lastništva je veliko lažji kot prenos lastništva pri nepremičninah. Majhna količina predstavlja veliko vrednost. Njegova vrednost je podcenjena, prav tako v razmerju z zlatom. Njegova poraba se povečuje in zaloge so omejene. Donosnost srebra je bila v zadnjih petih letih 190%. Nobena centralna banka ne hrani omembe vrednih zalog srebra, kar zmanjšuje možnosti manipulacij na trgu srebra.

Slika 2 - Nekaj primerov palic srebra

Vir:(<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

Slika 3 - Kovanci iz srebra

Vir:(<http://www.elementum.si/-07.12.,2009>)

2.3 Platina

Platino so v 17. stoletju odkrili kolumbijski iskalci zlata. Ime je dobila iz španske besede plata (srebro) in pomanjševalnica platina. Dolgo je bila platina brez vrednosti, saj niso poznali

njenih lastnosti. Šele v 19. stoletju so platino pričeli načrtno izkopavati in jo uporabljati v monetarne namene in s tem je pridobila status hranilca vrednosti (<http://www.surovine.si/-07.12.2009>).

2.3.1 Lastnosti in pridobitev platine

Danes platina spada med plemenite kovine. Je kemični element v periodne sistemu pod zaporedno številko 78 in z oznako Pt. Kot vse druge plemenite kovine je tudi platina odporna proti koroziji. Platina je izredno težka in trda kovina, v naravi jo najdemo samorodno, vsebujejo jo tudi nekatere bakrove in nikljeve rude. Pridobivajo jo iz raztopine surove platine, uporablja pa se v čisti obliki, kot tudi v zlitinah z volframom ali paladijem.

Za vse zlitine je značilna popolna odpornost na oksidacije, velika trdnost in obrabna obstojnost pri visoki temperaturi. Uporablja se v industriji za izdelavo nakita. V avtomobilski industriji jo poznamo iz katalizatorjev za čiščenje avtomobilskih izpušnih plinov. Platina je ena redkejših plemenitih kovin in cca. 2 krat dražja od zlata. Zaradi njene redkosti in velike potrošnje nekateri strokovnjaki vidijo v njej velik potencial. Prav tako za platino ne plačamo davka na dobiček, slabost nakupa platine kot naložbo pa je v tem, da se plača davek na dodano vrednost (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>).

Slika 4 - Primer ploščic iz platine

Vir: (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

2.4 Paladij

2.4.1 Lastnosti paladija

Med plemenitimi kovinami najdemo tudi paladij. Kot element v periodnem sistemu je pod zaporedno številko 46 in oznako Pd. Ime je dobil po planetoidu Pallas. Paladij je sorodna kovina platini (<http://www.surovine.si/-07.12.2009>).

2.4.2 Nahajališča in uporabnost paladija

V naravi se nahaja samoroden v zrnih platinških rud in v zlatonosnih peskih. Najpogostejša nahajališča paladija so v Braziliji in Kolumbiji. Paladij je odkril leta 1803 William Hyde Wollaston, fizik in kemik, ko je izpopolnjeval načine pridobivanja čiste platine.

Uporaba paladija je zaradi njegovih lastnosti podobna kot platina: v industriji, zobozdravstvu, za izdelovanje nakita, ur. V avtomobilski industriji se uporablja za izdelavo katalizatorjev. Paladij imenujejo tudi kovina moderne dobe in zaradi njegove vsestranske uporabe mu je v zadnjem času zelo porasla cena. Uporabljajo ga za izdelovanje belega zlata, kjer je izpodrinil cenejši nikelj. Največ paladija se pridobiva v Rusiji in Južnoafriški republiki. Na primer: pridobi se ga 400 ton, kar 220 ton se ga porabi v avtomobilski industriji. Prednosti za naložbe v paladij so, kot pri vse plemenitih kovinah, da je njegovo povpraševanje večje kot proizvodne možnosti in s tem mu bo cena vztrajno rasla še naprej. Slabost je hramba v obliki naložbenih palic.

Slika 5 - Nekaj vzorcev palic paladija

Vir. (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

2.5 Povzetek in ugotovitve skupnih razlogov za vlaganje v plemenite kovine

Za vse plemenite kovine je značilno, da bo njihova cena v prihodnosti zaradi njihovih omejenih količin strmo naraščala. Povpraševanje je večje od ponudbe, oziroma njihova nahajališča so omejena. Zlato in srebro sta po mnenju mnogih analitikov izredno podcenjena

zaradi manipulacij centralnih bank in njunega razvrednotenja in favoriziranja papirnega denarja. Plemenitim kovinam je skupno to, da se ob njihovem nakupu, razen pri zlatu, kjer se ne plača davek na dodano vrednost, sicer plača davek na dodano vrednost, vendar se ob njihovi prodaji ne plača davek na dobiček, to je tako imenovani kapitalski davek.

Plemenite kovine so: zlato, srebro, platina in paladij. Platina najplemenitejša med njimi, sledijo ji zlato, paladij in srebro. Zaradi svojih lastnosti so čiste plemenite kovine neuporabne, na primer: pri izdelavi nakita se uporabljajo kot zlitine (z bakrom ali nikljem). Delež čiste plemenite kovine v zlitini imenujemo čistina zlitine in pomeni masni delež plemenite kovine v skupni masi zlitine, izraženo v tisočinkah. Npr. za izdelek čistine 585 pomeni, da je v 1000g zlitine 585g čiste plemenite kovine.

V Sloveniji sta kontrola in nadzor nad plemenitimi kovinami zakonsko predpisana (Uradni list, št. 04/06 - uradno prečiščeno besedilo: Zakon o izdelkih plemenitih kovin). Sledita mu še: Zakon o ratifikaciji Konvencije o preskušanju in označevanju izdelkov iz plemenitih kovin (ur. list RS, št. 81/08) in Navodilo o načinu izvajanja nadzora nad izdelki iz plemenitih kovin v prometu (Ur.list.RS, št. 48/02). Podjetje, ki ga zastopam, prodaja plemenite kovine kovnice Umicore, ki je ena najstarejših kovnic v svetu in ima status good delivery (dobra dobava) že od leta 1930, kar pomeni, da imajo naložbene palice ne glede na težo status ustreznosti najvišjih standardov, kar se tiče mase in čistine. Urad RS za meroslovje prav tako potrjuje, da je status sprejet in v skladu z zakonom o plemenitih kovinah. Umicore je mednarodno podjetje s sedežem v Bruslju. Trgovanje z plemenitimi kovinami je prevzelo od družbe Degussa AG. Naložbene palice z oznako Degussa so se izdelovale že v začetku 20. stoletja pa do konca 2006, ko se je Degussa oznaka spremenila v logotip Umicore. Združenje London Bullion Market Association je že Degussa in tudi Umicor imenovalo kot good delivery v skladu z mednarodnimi standardi in sistemi nadzora. Good delivery status zagotavlja kupcu, da je kupil palice z določeno maso in čistostjo, to pri zlatu pomeni čistost od 995/100-999,9/100g in srebru čistost 999/1000-999,9/1000g (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>). Kovnice, ki imajo ta status, so pod stalnim nadzorom združenja LBMA in morajo dosledno izpolnjevati pravila in standarde London Bullion Market Association.

Iz zgoraj navedenega lahko zaključimo, da je dobro kupiti naložbene palice dobra dobava, ker nam zagotavljajo ustreznost glede mase in čistosti in pri prodaji ne bomo imeli težav z preverjanjem ustreznosti. Naložbene palice z oznako Umicore ob prodaji ne preverjajo,

možno jih je zastaviti za kredit, možno jih je unovčiti kjerkoli v svetu. V Sloveniji so palice Umicore edine na trgu z oznako dobra dobava.

3 PENINA PARTY KOT NAČIN TRŽENJA PLEMENITIH KOVIN

3.1 Izbira obiskovalcev dogodka Penina party

Prodaja plemenitih kovin ne temelji samo na prodaji plemenitih kovin, ampak izhaja iz premoženjskega svetovanja. Vsak je lahko varčevalec, ne glede na status in premoženje. Pri izbiri obiskovalcev, oziroma varčevalcev ni omejitev, saj lahko na Penina party vsak povabi ljudi iz svojega kroga znancev, prijateljev in poslovnih partnerjev. Tudi stranke, ki so že postale kupci lahko pripeljejo svoje prijatelje. Namen Penina party-ja je v prvi vrsti predstavitev plemenitih kovin, njihovih prednosti in slabosti, ter možnosti nakupa. Namen Penina party-ja je tudi v tem, da se predstavi poklic premoženjskega svetovalca in morda se kdo izmed udeležencev odloči za sodelovanje.

Podjetje, ki ga zastopam pri prodaji plemenitih kovin, se ne reklamira, ampak deluje po sistemu priporočil, kar je tudi edina cena, ki jo stranka plača ob nakupu plemenite kovine. Dogodki Penina party se prirejajo na različnih koncih Slovenije in ponavadi so na njej prisotni tudi svetovalci s tega področja. Priredi se lahko samo za določeno skupino v nekem podjetju ali društvu, za skupino prijateljev. Samo trženje plemenitih kovin pozna različne načine trženja, oziroma tržnega komuniciranja. Oglaševanje je neoseben način predstavljanja zamisli izdelkov in storitev, ki jih plača naročnik. Oglaševanje je javni način sporočanja, s katerim dosežemo veliko geografsko področje in veliko porabnikov. Oglaševanje zajema oglase, letake, filme, oglasne deske in zunanje strani embalaže.

3.1.1 Pospeševanje prodaje

Poznamo različna orodja pospeševanja prodaje in vsa imajo enak osnovni cilj, da spodbudijo k razmišljanju o izdelku, vzbudijo pozornost in vabijo kupca, da se odloči za nakup.

Za odnose z javnostjo je značilna visoka prepričljivost, neopaznost in velika izrazna moč. Orodja tega načina tržnega komuniciranja so: tiskovna poročila, seminarji, govori, sponzorstva in objave.

Neposredno kataloško trženje po pošti, po telefonu, elektronsko trženje in osebno trženje kot najstarejša oblika prodaje, je v glavni meri organizirano preko mreže zastopnikov in svetovalcev. Ker ljudje kupujemo s čustvi in ne z razumom, ima ta način komuniciranja izreden pomen. Svetovalno osebje lahko podjetje najame ali pa uporabi svoje zaposlene. Svetovalno osebje ima nalogo analizirati kupce in njihov način razmišljanja in jih v osnovi lahko imenujemo analitiki. Svetovalci morajo dobro poznati prodajni program in podjetje. Pripravljeni morajo imeti zelo učinkovito prodajno predstavitev. Pomembno pri osebni svetovanju je poznavanje psihologije strank. Osebno svetovanje ima v glavnem rezultate v prihodnosti. Recepta za uspešno osebno svetovanje ni, vendar lahko samo s temeljitim načrtovanjem, analiziranjem in nadzorovanjem svojega dela pridemo do uspešnega komuniciranja z strankami. O prodaji plemenitih kovin lahko govorimo tudi kot o trženju storitev.

3.2 Penina party - predstavitev

Sama predstavitev je namenjena novim kupcem, starim strankam za informiranje o novostih na trgu, premoženjskim svetovalcem, ki se še uveljavljajo, ter pridobivanju novih premoženjskih svetovalcev.

Ob predstavitvi se moramo zavedati in poznati razmišljanja, predvsem strahove varčevalcev. Ljudje smo omejeni v svojih prepričanjih in pomembno je osnovno prepričanje, ki ga imamo vsi ljudje, da bi radi dobili nekaj za nič. Želimo si, da bi se dohodek vsako leto povečeval ne glede nato ali bomo sami povečali svoj prispevek ali ne. Vendar nas dejstvo, da s svojim angažiranjem lahko nekaj prispevamo, bogati, zato se ne bi smeli omejevati na dodajanje vrednosti samo takrat, ko gre za osebne koristi. Vsaka osebna sprememba se prične s spreminjanjem prepričanja. Obstajajo pozitivna in negativna prepričanja in poskušamo vsa negativna spremeniti v pozitivna, saj mora vsak posameznik sam poskrbeti za svojo prihodnost, imeti mora neke cilje in namene za doseg uspeha. Vedno obstaja strah pred neznanim, vendar so informacije, do katerih pridemo na različne načine, zelo pomembne. Ravno pri varčevanju se pojavlja mnogo strahov pred neznanim, nepoznavanje, nezaupanje,

strah pred izgubo. Sedanjost nam daje varnost, ker jo poznamo, varčujemo pa za prihodnost, ki je ne poznamo. Vsak lahko varčuje in si ustvari prihodnost ne glede na trenutne prihodke, saj lahko varčujemo z manjšimi vložki, po svojih zmogljivostih. V današnjih časih smo vajeni živeti udobno in banke nam vse to omogočajo, predvsem to, da kupujemo in plačujemo kasneje (bančne kartice, krediti), tako nikoli ne vemo koliko imamo in kje smo finančno. Bojimo se, da bi za ustvarjanje bogastva o katerem vsi sanjamo, morali še bolj trdo in predolgo delati.

S predstavitvami poskušamo čim bolj razumljivo in slikovito približati shemo varčevanja s plemenitimi kovinami. Predstavitve, ki traja največ trideset minut, se ponavadi pripravi za manjšo skupino povabljenih, ne več kot dvajset slušateljev. Izvedena je na platnu s prosojnicami ali PowerPointu, čim bolj slikovito in razumljivo, da vsakogar pritegne k pozornemu poslušanju. V predstavitvi se prikaže nekaj zgodovinskih dejstev monetarnega sistema, omejenost zalog plemenitih kovin, davčne ugodnosti, spremembe na trgih kapitala, razliko med zlatom in srebrom, predstavitev kovnice in njene prednosti, ter možne oblike naložb v plemenite kovine. Povabljenim se predstavi darilni program in nazdravi s penino, ki vsebuje zlate opilke.

Slika 6 - Primer oglaševanja za podjetje Elementum

Vir.(<http://www.elementum.si/>-07.12.2009)

Slika 7 - Vzorec penine

Vir.(<http://www.elementum.si/>-07.12.2009)

3.3 *Naročilo plemenite kovine*

Podjetje, ki ga zastopam, se ne ukvarja z maloprodajo plemenitih kovin, kar je lahko v današnjih časih slabost, saj smo ljudje navajeni kupovati v trgovinah to kar vidimo, plačamo in takoj odnesemo. Naša prodaja pa temelji na osebnem svetovanju, ki ni vezano na določeno mesto in čas nakupa. Srečanje s kupcem se lahko dogovori kjerkoli: v svetovalni pisarni ali pri kupcu doma in ob času, ki ustreza kupcu. Svetovalec pride na osnovi povabila ali priporočila že zadovoljnih strank. Način priporočanja strank je preizkušena, najcenejša in najuspešnejša metoda pridobivanja novih strank. Prvo srečanje ali intervju, kot ga imenujemo, deluje kot analiza kupca, kjer pridobimo podatke o stranki, njegovih zmožnostih, željah in motivih varčevanja. S strankino potrditvijo se izdela osnovni zapisnik, ki je kot anketa in služi za zbiranje podatkov o stranki. Ni nujno, da stranka opravi nakup že ob prvem srečanju, pomembno je, da smo drug od drugega pridobili informacije in seveda, če je bila stranka zadovoljna s predstavitvijo, nas bo priporočala naprej, kar je edino plačilo.

Potek naročila je naslednji. S stranko se dogovorimo za katere naložbene palice se je odločila, premoženjski svetovalec pa preveri ceno v podjetju (Elementum d. o. o.), to je trenutna borzna cena Londonske borze plemenitih kovin in ta cena velja naslednje pol ure. V tem času mora premoženjski svetovalec telefonsko potrditi naročilo v podjetju (zaradi rezervacije količin). S stranko se fizično izpolni obrazec »Naročilnica«. Za srebro se izpolni naročilo in naroča v podjetju Elementum Ag, za zlato pa v podjetju Elementum d. o. o.. Naročilo se v določenem času posreduje po faxu ali elektronski pošti podjetju. Za novega kupca se dodatno pošlje še analitični vprašalnik s podatki o stranki. Stranka ob sklenitvi posla dobi kopijo naročilnice in položnico, ki jo mora poravnati najkasneje do naslednjega delovnega dne. Ko stranka poravna obveznosti, ji je dolžan svetovalec posredovati informacijo o prejetem plačilu in predvideni rok dobave materiala. Dobavni rok je približno deset dni od naročila. Vsak svetovalec se je dolžan izobraževati v okviru učnega načrta, to je dvakrat letna udeležba na seminarjih, ki jih organizira podjetje in v kolikor razmere na trgu zahtevajo tudi več, da osveži informacije glede gibanja cen in novih tržnih prijemov. Svetovalci so se dolžni držati organizacijskih smernic in etičnega kodeksa, kot ga predpisuje podjetje, saj morajo strankam predstaviti tako prednosti kot tudi slabosti. Skrbeti morajo za svoje stranke, jih obiskovati, informirati o novostih. Vsak svetovalec lahko pridobiva tudi morebitne nove premoženjske svetovalce in je uspešen, kolikor se sam trudi in skrbi za svoje stranke.

3.4 Naročilo plemenite kovine pri dobavitelju

Podjetje Elementum d. o. o., po potrditvi naročila premoženjskega svetovalca, potrdi rezervacijo naročene količine pri dobavitelju (kovnica Umicore). Premoženjski svetovalec je dolžan pol ure po klicu v podjetje in preverbi trenutnih cen, potrditi naročilo v pisni obliki po faxu ali po elektronski pošti. V kolikor tega ne stori, rezervacija zapade in cena ne velja več. Ceno plemenite kovine podjetje potrjuje na londonski borzi. V primeru, da je premoženjski svetovalec pisno potrdil naročilo, podjetje enako pisno potrdi naročilo pri dobavitelju (kovnici). Dobava je sedem dni po prejemu naročila. Podjetje evidentira kupca in ga pripiše v svoj sistem k premoženjskemu svetovalcu zaradi kasnejše evidence naročil oziroma dobav in obračuna provizij svetovalcev.

Podjetje prejme račun za naročeno blago iz kovnice in ga poravna pred predvideno dobavo. Ob prispetju naročenih količin blaga v skladišču podjetja razdelijo blago po svetovalcih, ter ga opremijo z dobavnicami. Premoženjski svetovalec tedensko preverja zalogo blaga za svoje stranke in jih o tem, in načinu prevzema, obvešča. Prevzem se lahko vrši tudi osebno na podjetju. Blago se lahko hrani v sefih podjetja in prevzame se samo dobavnica in račun s serijskimi številkami. Najpogostejši način prevzema blaga je prevzem svetovalca, ki kasneje osebno preda blago svojemu kupcu. Ob prevzemu blaga dobi kupec dobavnico, na tej osnovi mu podjetje pošlje račun. Na vseh dokumentih so razvidni podatki o kupcu, prodajalcu, svetovalcu, blagu in količinah. K računu so priloženi certifikati kovnice in potrdilo Urada za meroslovje. V takem primeru stranka sama poskrbi za varno hrambo blaga, saj podjetje zagotavlja varnost (oziroma zavarovanje) do prevzema blaga kupca.

3.5 Predaja plemenite kovine

Ob sklenitvi pogodbe se s stranko dogovorimo za način prevzema plemenite kovine. Stranka lahko prevzame plemenito kovino sama na sedežu podjetja ali jo prevzame svetovalec in jo dostavi stranki na želeno mesto. Ob prevzemu stranka podpiše dobavnico, s čemer je potrdila prevzem plemenite kovine. Dostava, stroški dostave, zavarovanje plemenite kovine do fizičnega prevzema, so stroški podjetja Elementum d. o. o., kar je zajeto v proviziji, ki je kot razlika v ceni od cene, ki je v trenutku potrditve na Londonski borzi. Po veljavni zakonodaji v Sloveniji se davek na dodano vrednost za zlato ne plača in za vse plemenite kovine se ne plača davek na ustvarjen dobiček ob prodaji plemenite kovine (Uradni list 117/06). Stranka

prejme ob prevzemu račun za dostavljene plemenite kovine certifikat o ustreznosti Umicore in potrdilo o skladnosti izdelkov iz plemenitih kovin Urada za meroslovje Republike Slovenije. S tem izkazuje lastništvo ob morebitni zastavi premoženja in lažji prodaji kjerkoli v svetu. Plemenita kovina je označena z žigom kovnice Umicore in serijsko številko izdelka. Plemenite kovine so označene v skladu z zakonodajo. Zakon o ratifikaciji Konvencije o preizkušanju in označevanju izdelkov iz plemenitih kovin (Uradni list RS št. 81/08). Stranka se sama odloči kje in na kakšen način bo hranila svojo plemenito kovino. Lahko jo hrani doma ali v bančnih sefih. Varnejša hramba je v bančnem sefu. Banke ponujajo v najem sefe različnih velikosti.

3.6 Skrb za kupce - informiranje

Premoženjski svetovalec mora spoštovati etični kodeks premoženjskega svetovanja, ki zahteva korektnost, ter ponuja popolno mero zaupanja. Iz tega sledi, da mora vsak premoženjski svetovalec podpisati in spoštovati podpisani kodeks, ki ga podpiše ob sklenitvi pogodbe o sodelovanju s podjetjem Elementum d. o. o.. Predvsem pa je cilj in smisel same organizacije in smisla etičnega kodeksa omogočiti vsem svetovalcem, da pod enakimi pogoji in s pravilno strategijo enakopravno realizirajo svoje poslovne cilje. Lahko bi dejali, da je ravno etični kodeks tista glavnina, ki jo premoženjski svetovalec mora nujno spoštovati in v skladu s katero mora postopati, tako v poslovnem, kot tudi v svojem zasebnem življenju.

Premoženjski svetovalec mora biti uspešen svetovalec, saj le tako lahko tudi svojim strankam posreduje ustrezne informacije. Pri tem ne gre spregledati predvsem dejstva, da mora premoženjski svetovalec skrbeti za svoj uspešen osebni poslovni razvoj.

Poklic, ki ga premoženjski svetovalec opravlja, nudi zadovoljstvo za stranko v takšni meri, v kolikor za svoj razvoj skrbi svetovalec sam. Vsak premoženjski svetovalec mora tako poskrbeti za redno izobraževanje na različnih področjih premoženjskega svetovanja v okviru učnega načrta, saj šele tako lahko pridobiva čim večje število novih zadovoljnih strank. Kot je omenjeno tudi v etičnem kodeksu, ki ga svetovalec spoštuje in upošteva, mora svetovalec strankam predstaviti tako prednosti kot koristi produktov, ter tudi slabosti, ki jih vsebuje ponudba. Ne glede na število svojih strank pa mora svetovalec vseskozi ohranjati stalno skrb za obstoječe stranke in tako po potrebi opravljati tudi dodatna svetovanja. Plačila od strank premoženjski svetovalec ne zahteva in ne dobi, edino plačilo je zadovoljna stranka, ki poda priporočilo naprej. Premoženjski svetovalec skrbi za svoje stranke tako, da nenehno

komunicira z njimi jim pošilja vabila za Penina party-je, jih seznanja z novostmi, tudi ob velikih nihanjih cen na trgu plemenitih kovin. Stranke, ki jim je premoženjski svetovalec enkrat prodal plemenito kovino, so za vedno stranke tega premoženjskega svetovalca; kakršna koli transakcija se izvrši na številki tega kupca se beleži v korist svetovalca, ki je stranko pridobil.

4 PRODAJA PLEMENITIH KOVIN V SLOVENIJI

V Sloveniji vrši prodajo plemenitih kovin podjetje Elementum d.o.o, podjetje Moro d.o.o in v zadnjem času ponujajo plemenite kovine tudi banke. Vsi ponudniki v Sloveniji ne ponujajo plemenitih kovin od enakega dobavitelja (kovnice) in se ne združujejo v nikakršni organizaciji ali združenju kot je na primer CBGA v svetu. Med seboj nimajo nikakršnega dogovora o količinskih omejitvah prodaje plemenitih kovin in zaradi tega ni nikakršnih statističnih podatkov o prodaji plemenitih kovin v Sloveniji. Teh podatkov ne zajema niti Statistični urad Republike Slovenije, prav tako ne Gospodarska zbornica Slovenije. Podatke sem razčlenil na osnovi prodaje podjetja Elementum d.o.o..

4.1 Prodaja zlata

Po podatkih WGC (World Gold Council) združenja za zlato in spremljanje svetovnih rezerv ima Banka Slovenije v svojih zalogah 3,2 tone zlata. To količino so po podatkih Umicore kovnice presegli zasebni investitorji v zadnjem letu, kar pomeni, da imajo Slovenci več zlata v zasebni lasti kot banka Slovenije (<http://www.mojedelo.com/-07.12.2009>).

Najpogostejše prodajane naložbene palice zlata so: 1 unča, ki je v letu 2008 predstavljala 40% vseh prodanih palic in 7% celotne prodane vrednosti zlata prodanega v letu 2008 in 250g palica, ki predstavlja 20% vseh prodanih palic, vrednostno pa skoraj 30% prodanih palic v Sloveniji leta 2008. V letu 2008 je bilo v Sloveniji prodanega zlata za 38.500.000,00 eur, od tega za kar 2.695.000,00 EUR palic ene unče in za 11.550.000,00 EUR 250g palic zlata. Podjetje Elementum d. o. o. v Sloveniji proda 70% celotne prodaje plemenitih kovin v primerjavi z podjetjem Moro d. o. o..

4.2 Prodaja srebra

Leta 2008 je bilo v Sloveniji prodanega srebra za 16.500.000,00 EUR, kar je 30% celotne prodaje plemenitih kovin v Sloveniji.

Za srebro je najpogosteje prodajana naložbena palica 1000g (v Sloveniji leta 2008), kar predstavlja skoraj polovico prodanega srebra v Sloveniji leta 2008. Palice srebra teže 1 unča so predstavljale 20% prodanih naložbenih palic v Sloveniji, kar je vrednostno 0,4% prodanega srebra v Sloveniji. V letu 2008 je bilo v Sloveniji prodanega srebra za 16.500.000,00 EUR. Zaradi visoke proizvodne cene imajo najmanjši delež prodaje palice nižje mase (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>).

4.3 Prodaja platine

Naložbene palice platine so v Sloveniji na voljo za prodajo, vendar se količinsko ni prodalo nič. Razlogi za neprodane palice platine so verjetno v davčni zakonodaji, prav tako nimajo vpliva na monetarni sistem, imajo manjšo likvidnost, njihove zaloge so še zadostne. Podjetja, ki se ukvarjajo s premoženjskim svetovanjem, jih svojim varčevalcem posebej ne priporočajo, saj je platina bolj industrijska kovina.

4.4 Prodaja paladija

Podobno kot s platino je v Sloveniji s prodajo paladija. Naložbenih palic paladija se ne proda nič. Razlogi so enaki kot pri prodaji platine: davčna zakonodaja, industrijska raba, zaloge in nadomestljivost. Zaradi teh razlogov je premoženjski svetovalci ne priporočajo.

Poraba paladija je bila leta 2004 250.000 unč, naslednje leto se je povpraševanje po paladiju povečalo za 600% (<http://www.mojedelo.com/-07.12.2009>).

PRODAJA PLEMENITIH KOVIN 1999 - 2008

4.5 Prodaja zlata

Centralne banke prodajajo plemenite kovine po dogovoru CBGA (Central Bank Gold Agreement) iz leta 2004. Obstaja tudi starejši, tako imenovani CBGA 1 iz leta 1999. Slovenija se je priključila v CBGA 2 22. decembra 2006, tik pred uvedbo evra. CBGA 1 je veljal od 27. septembra 1999 do 26. septembra 2004. V njem je veljalo, da podpisnice dogovora lahko prodajo 2000 ton zlata v tem obdobju. Naslednji dogovor CBGA 2 je veljal od septembra 2004 do 2009 in je dovoljeval prodajo 500 ton letno, kar pomeni v tem obdobju skupno 2500 ton (<http://www.elementum.si7-07.12,2009>).

V začetku avgusta 2009 so centralne banke sklenile nov dogovor o prodaji zlata, ki prične veljati 27. septembra 2009. Dogovor omejuje letno prodajo zlata na 400 ton, kar pomeni skupaj v obdobju petih let 2000 ton zlata (<http://www.elementum.si>).

Tabela 2 - Prodaja v CBGA v prvem obdobju

Prodaja v CBGA v prvem obdobju za članice	Količina (ton)
Anglija	345
Nizozemska	235
Avstrija	90
Švica	1170
Nemčija	35
Portugalska	125
SKUPAJ	2.000

Vir: (<http://www.goldseiten.de/-07.12.2009>)

Tabela 3 - Prodaja v CBGA 2 - zadnja statistika prodaje podpisnic sporazuma spodaj

Tonnes	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5
	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09
Eurozone to June 12, 2009	352,2	385,8	352,8	211	126
<i>of which:</i>					
<i>European Central Bank to end April 2009</i>	47,0	57,0	60,0	72,0	35,5
<i>Austria to end April 2009</i>	15,0	13,7	8,7	0,0	0,0
<i>Belgium to end April 2009</i>	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>France to end April 2009</i>	115,0	134,8	115,1	115	77
<i>Germany to end April 2009</i>	5,4	5,3	5,1	4,8	0,0
<i>Netherlands to end April 2009</i>	55,0	67,5	14,0	19,5	9,0
<i>Portugal to end April 2009</i>	54,8	44,9	0,0	0,0	0,0
<i>Spain to end April 2009</i>	30,0	62,5	149,3	0,0	0,0
<i>Country not yet known</i>			0,5	0	5

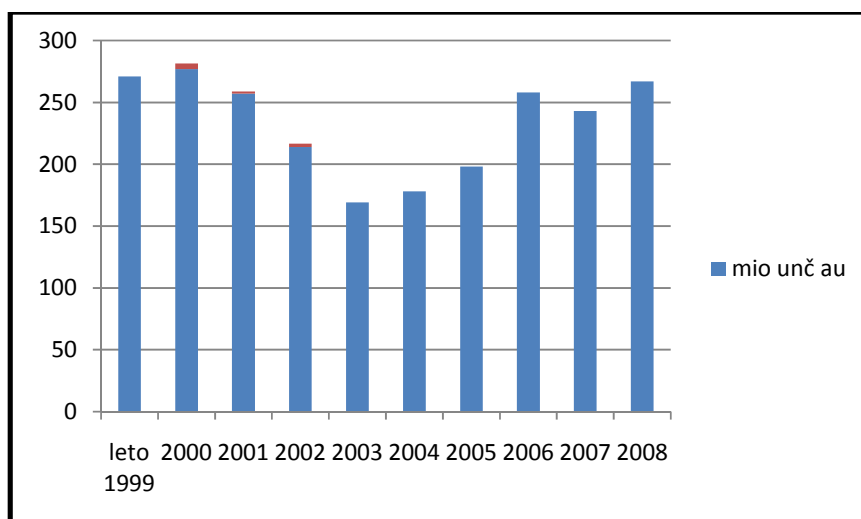
Sweden to June 7, 2009	15,0	10,0	10,0	10,0	9,6
Switzerland to date	130,0	0,0	113,0	137,0	0,0
Total reported or estimated selling	497,2	395,8	475,8	358	136
Remainder possible to September 26, 2009					364

Po podatkih LBMA je bilo prometa z zlatom v spodaj navedenih letih:

- leta 1999 271 milijonov unč = 10518 ton zlata,
- leta 2000 277 milijonov unč = 7853 ton zlata,
- leta 2001 257 milijonov unč = 7286 ton zlata,
- leta 2002 214 milijonov unč = 6067 ton zlata,
- leta 2003 169 milijonov unč = 4791 ton zlata,
- leta 2004 178 milijonov unč = 5046 ton zlata,
- leta 2005 198 milijonov unč = 5614 ton zlata,
- leta 2006 258 milijonov unč = 7314 ton zlata,
- leta 2007 243 milijonov unč = 6888 ton zlata,
- leta 2008 267 milijonov unč = 7569 ton zlata.

(<http://www.lbma.com/>)

Bolj pregleden in razumljiv je grafični prikaz prometa zlata po podatkih LBMA v obdobju 1999-2008, ki nam ponazori koliko večji je promet v obdobju družbeno političnih zaostrovanj.

Graf 1 - Grafični prikaz zlata po podatkih LBMA v obdobju 1999-2008

Vir.(<http://www.lbma.org.uk/stats/goldfixg/-07.12.2009>)

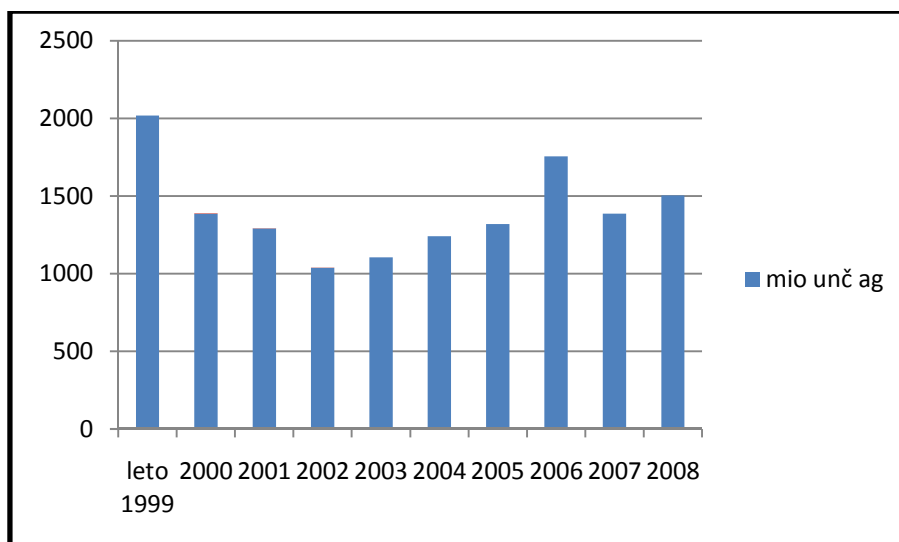
Prevladujejo palice 250g zlata.

4.6 Prodaja srebra

Količinsko je prometa z srebrom (v unčah) kar nekaj več kot prometa z zlatom. Poglejmo promet z srebrom v naslednjih letih:

- Leta 1999 2418 milijonov unč srebra = 68594 ton srebra,
- leta 2000 1384 milijonov unč srebra = 39235 ton srebra,
- leta 2001 1291 milijonov unč srebra = 36599 ton srebra,
- leta 2002 1037 milijonov unč srebra = 29398 ton srebra,
- leta 2003 1105 milijonov unč srebra = 31326 ton srebra,
- leta 2004 1242 milijonov unč srebra = 35210 ton srebra,
- leta 2005 1320 milijonov unč srebra = 37421 ton srebra,
- leta 2006 1756 milijonov unč srebra = 49781 ton srebra,
- leta 2007 1368 milijonov unč srebra = 38782 ton srebra,
- leta 2008 1505 milijonov unč srebra = ? ton srebra

Grafični prikaz prometa srebra po podatkih LBMA nam prikazuje porast prometa z srebrom v času gospodarsko političnih kriz, to je v obdobju 1999-2008.

Graf 2 - Grafični prikaz srebra po podatkih LBMA v obdobju 1999-2008

Vir.(<http://www.lbma.org.uk/stats/silverfix/-07.12.2009>)

Pri prodaji srebrnih naložbenih palicah v svetu prevladujejo palice 1000g in 5000g, manjše so zaradi visoke proizvodne cene nezanimive.

4.7 Prodaja paladija

Zaloge paladija so omejene in med največje ponudnike na trgu paladija v obdobju 1999-2008 spada Rusija, s kar 51%. Drugi največji ponudnik paladija je Južna Afrika s 33%, kar pomeni, da ta dva ponudnika obvladujeta trg z paladijem in kreirata cene. V Rusiji so zaloge paladija državna skrivnost. Zaradi neredne in nestabilne dobave paladija iz Rusije in s tem izsiljevanje z visoko ceno, ostali ponudniki iščejo nova nahajališča. Novejša nahajališča, ki so v Severni Ameriki, so v obdobju 2002-2006 dosegla na trgu 13% ponudbe paladija.

Povpraševanje po paladiju je bilo največje v industrijsko razvitih državah (avtomobilska industrija) in sicer v obdobju 2002-2006 v Severni Ameriki 26%, v Evropi 21%, na Japonskem 24% in v ostalih državah 29 % (<http://www.unctad.org/>).

Ponudba paladija v svetu (obdobje 1999-2008) v tonah:

- leta 1999 250 ton max v Rusiji 168 ton,
- leta 2000 242 ton max v Rusiji 161 ton,
- leta 2001 227 ton max v Rusiji 135 ton,
- leta 2002 163 ton max v Rusiji 60 ton,
- leta 2003 200 ton max v Rusiji 91 ton,
- leta 2004 266 ton max v Rusiji 149 ton,
- leta 2005 261 ton max v Rusiji 143 ton,
- leta 2006 247 ton max v Rusiji 121 ton,
- leta 2007 266 ton max v Rusiji 141 ton,
- leta 2008 227 ton max v Rusiji 113 ton.

Povpraševanje po paladiju (obdobje od 1999-2008) v svetu:

- leta 1999 291 ton max v Severni Ameriki 132 ton,
- leta 2000 278 ton max v Severni Ameriki 107 ton,
- leta 2001 210 ton max v Severni Ameriki 84 ton,
- leta 2002 150 ton max v Severni Ameriki 24 ton,
- leta 2003 168 ton max v Severni Ameriki 48 ton,
- leta 2004 204 ton max v Severni Ameriki 57 ton,
- leta 2005 229 ton max v Severni Ameriki 63 ton,
- leta 2006 205 ton max v Severni Ameriki 48 ton,
- leta 2007 212 ton max v Severni Ameriki 51 ton,

- leta 2008 213 ton max v Severni Ameriki 40 ton.

Največje je povpraševanje po paladiju za avtomobilsko industrijo 48%, sledi elektronika 19% in investicije 12 % (<http://www.unctad.org/>- 07.12.2009).

4.8 Prodaja platine

Njeno trgovanje in zaloge so prav tako omejene in koncentrirane na dva največja ponudnika. Glavni ponudnik platine je Južna Afrika, saj pokriva 76% ponudbe v obdobju 1999-2008, drugi največji ponudnik je Rusija z 14 %, sledi ji Severna Amerika s 6% in stale države s 4% svetovne ponudbe platine. Največje povpraševanje po platini v svetu (obdobje 1999-2008) je v Evropi s 31%, sledi Japonska z 20% in s 17% Severna Amerika.

Ponudba platine v svetu (obdobje 1999-2008) v tonah:

- leta 1999 151 ton max Južna Afrika 121 ton,
- leta 2000 164 ton max Južna Afrika 118 ton,
- leta 2001 182 ton max Južna Afrika 127 ton,
- leta 2002 185 ton max Južna Afrika 138 ton,
- leta 2003 192 ton max Južna Afrika 144 ton,
- leta 2004 202 ton max Južna Afrika 155 ton,
- leta 2005 206 ton max Južna Afrika 159 ton,
- leta 2006 212 ton max Južna Afrika 164 ton,
- leta 2007 205 ton max Južna Afrika 157 ton,
- leta 2008 185 ton max Južna Afrika 140 ton.

Povpraševanje po paladiju (obdobje od 1999-2008) v svetu:

- leta 1999 173 ton max Evropa 31 ton,
- leta 2000 176 ton max Evropa 35 ton,
- leta 2001 193 ton max Evropa 47 ton,
- leta 2002 201 ton max Evropa 51 ton,
- leta 2003 203 ton max Evropa 58 ton,
- leta 2004 203 ton max Evropa 65 ton,
- leta 2005 208 ton max Evropa 72 ton,

- leta 2006 201 ton max Evropa 74 ton,
- leta 2007 207 ton max Evropa 80 ton,
- leta 2008 197 ton max Evropa 75 ton.

Največje povpraševanje po platini je za katalizatorje v avtomobilski industriji 46%, najmanjše povpraševanje pa za investicije 3%. Povpraševanje v industriji je 29% in nakit 22% (<http://www.unctad.org/infocomm/-07.12.2009>).

5 RAZLAGA POMEMBNIH CENOVNIH NIHANJ PLEMENITIH KOVIN

5.1 Zlato

Zlato si je v zgodovini pridobilo status plemenite kovine in ohranjevalca vrednosti, prav tako tudi kot plačilno sredstvo, ki ga sprejmejo povsod po svetu. Je redko, se ne uniči in ga ni možno ponarediti. Na njegovo ceno nimajo vpliva druge naložbe (delnice, nepremičnine). V preteklosti je zlato imelo funkcijo denarja, ki jo opravlja še danes in jo bo tudi v prihodnosti. Proizvodnja novega zlata ne dohaja povpraševanja po zlatu. Cena zlata se izraža v ameriškem dolarju za unčo (31,1g). Njegova visoka cena izvira iz njegove redkosti. V zgodovini je zlato predstavljalo osnovo za denarno vrednost, določena količina zlata je predstavljala denarno enoto. Razmerje je bilo fiksno in je omogočalo menjavo. To razmerje je postalo nemogoče v drugi polovici dvajsetega stoletja, saj so pričele ameriške in evropske banke cene prilagajati trgu. Leta 1975 je prenehala vsakršna regulacija cen (<http://www.surovine.si/>).

Na ceno zlata vplivajo gospodarsko-finančne krize, politični in vojaški konflikti svetovnih razsežnosti.

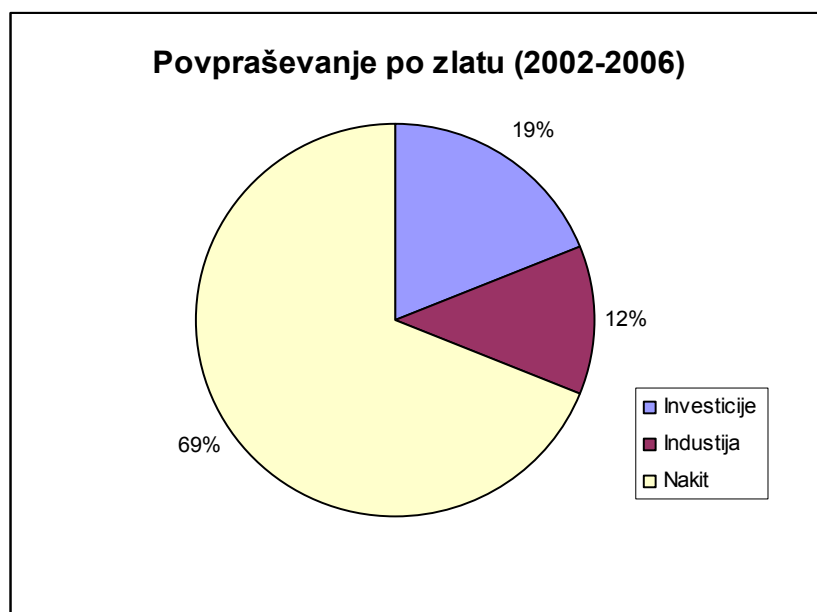
Glavni centri trgovanja z zlatom so: London, Tokyo, Sydney, New York in Zürich (<http://www.elementum.si>). Najbolj likviden je londonski trg in cene zlata so prilagojene Londonski borzi. Cena na Londonski borzi se dvakrat dnevno fiksira (London Gold Fixing) v dolarjih na unčo in sicer ob pol enajstih in ob treh popoldan po londonskem času.

Pri določanju cene sodeluje pet bank članic t.i. komisije za določanje cene zlata (Fixing Committee), ki jo imenuje London Bullion Market Association, katerega člani so poslovne banke, centralne banke, proizvajalci zlata, predelovalci zlata, podjetja zadolžena za transport zlata, ter brokerji. Na ceno zlata vpliva cena dolarja, saj nizka vrednost dolarja dvigne ceno zlata. Trg zlata je precej usmerjen na dogajanje v ameriški monetarni politiki, kar dokazuje tudi podatek, da je cena zlata poskočila za približno 50%, ko je Ameriška centralna banka (FED) prvič začela z ukrepi zniževanja centralne obrestne mere od njihovega rekordno visokega nivoja 6,25 % (<http://www.finance.si/-07.12,2009>).

Pomemben dejavnik za ceno zlata je tudi korelacija med ceno zlata in ceno nafte. Glede na preteklost je več kot 35-letno povprečje razmerja med ceno zlata in ceno nafte okoli 15 sodčkov nafte za unčo zlata (Müller, 2007). Trenutno to razmerje znaša okoli 7, torej za

polovico manj od dolgoletnega zgodovinskega povprečja (Mesar, 2008). Strokovnjaki ocenjujejo, da lahko strahovi, da bo višja cena nafte vzpodbudila inflacijo, kombinirani s skrbmi potencialnih izgub na delniških trgih in poglobljanjem recesije v Ameriki, poženejo ceno zlata še višje.

Na ceno zlata vpliva trg z ponudbo in povpraševanjem. Na trgu povprašujejo za zlatom tisti, ki ga kupujejo kot surovino za nadaljnjo prodajo in tisti, ki ga kupujejo kot investicijo.

Graf 3 - Povpraševanje po zlatu (2002-2006)

Vir.(<http://www.world.gold.council.com/-07.12.2009>)

V povprečju je največje povpraševanje po zlatu za izdelovanje nakita (kar 69%) in je leta 2006 znašalo 44 milijonov dolarjev. Seveda je povpraševanje v posameznih državah različno. Odvisno je od kulture in socialnih dejavnikov. Razlogi so pa predvsem darila, prazniki, obletnice in poroke. Najmočnejši trg zlata je Indija, kjer je bilo leta 2006 proizvedenega nakita teže 522 ton. V ZDA je bilo proizvedenega nakita teže 306 ton za kar 90 milijonov ameriških dolarjev. Pomembne države, ki vplivajo na povečano povpraševanje so: Kitajska, Združeni Arabski Emirati, Turčija in Italija.

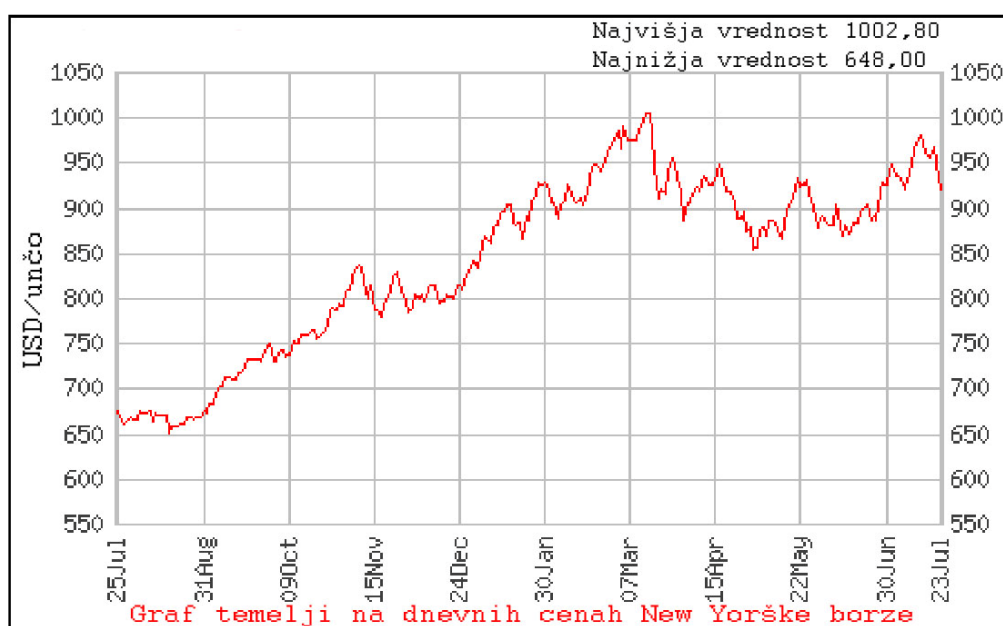
Povpraševanje v industriji znaša 12%, v povprečju (2002-2006) kar 400 ton letno. Največje industrijsko povpraševanje je v elektroniki (7%). Največji industrijski potrošniki so Severna Amerika, Vzhodna Evropa in Azija. V industrijsko kategorijo je všteto tudi zlato za medicinske namene (zobozdravstvo, zdravila). Investicije so kategorija v kateri znaša povpraševanje 19%. Porabijo ga kovnice za izdelavo zlatih palic, kovancev in druge oblike naložbenega zlata (<http://www.world.gold.council.com/-07.12.2009>).

Na ceno zlata lahko vplivajo tudi drugi faktorji, kot so delovanje delniških trgov in poteze centralnih bank, ko so na začetku finančne krize pričele nižati obrestne mere, da bi omejile inflacijo in je cena zlata padla. Ko delniški trgi izgubljajo, cena zlata pridobiva. (<http://www.finance.si/-07.12.2009>).

Najbolj se je cena zlata spreminjala v letu, ko se je pričela ameriška finančna kriza, od julija 2007 do julija 2008 (graf 4). Strokovnjaki pripisujejo takšna nihanja ameriški gospodarski krizi, ki je zajela tako finančni, kot nepremičninski trg.

Največje povpraševanje po investicijskem zlatu je bilo doseženo v prvem četrtletju 2008 in sicer 880 %. Največji delež rasti je prispevalo maloprodajno povpraševanje, ki se je povečalo za 20-krat. Takšno nesorazmerno povečanje v kratkem času nakazuje na to, da se je v ta tržni segment zlilo ogromno vročega kapitala, kar je tudi podalo močan pritisk na ceno, tudi v začetku leta 2009. Takšen trend kaže na to, da so se mnogi investitorji zatekli k varnim naložbam in da, ko se bo finančna kriza umaknila in ekonomija stabilizirala, bo ta vroč denar tudi odtekel iz tega segmenta, kar bo vplivalo na ceno in bo ponovno padla. Strokovnjaki Erste Group napovedujejo, da se bo cena zlata drugi polovici leta 2009 dvignila nad 1000 dolarjev za unčo, iz sedanjih 925 dolarja za unčo, to pa zaradi tega, ker je cena zlata komaj na polovici dvajset letnega porasta (<http://www.finance.si/-07.12.2009>).

Pogled skozi zgodovino kaže, da je cena zlata najvišja v septembru, to velja zadnjih dvajset let. Na ta porast vpliva trend v Indiji, ker je to čas porok in nakupa daril. Prav tako se zaključuje septembra muslimanski ramadan, obdobje praznovanja in daril (<http://www.gold.org/-07.12.2009>).

Graf 4 - Prikaz dnevne cene newyorške borze glede na unčo

Vir: (<http://www.elementum.si/-cena-zlata/-07.12.2009>)

Povprečna borzna cena zlata je bila junija 2007 po pričakovanjih rahlo nižja od ravni prejšnjih mesecev, znašala je 648 USD za unčo. Ta se je jeseni zvišala na 754,60 USD v mesecu oktobru, novembra pa je presegla 800,00 USD. Pričakovano umiritev rasti cene v januarju 2008 (889,60 USD/unčo) je preprečilo zaostrovanje političnih razmer v Južni Afriki, cena zlata se je strmo zviševala do 17. marca, ko je dosegla vrhunec 1.002,80 USD za eno unčo. 18. marca letos je ameriška centralna banka (FED) ponovno znižala obrestno mero na 2,25 %. S tem dnem je začela cena zlata padati. V tem času je tudi IMF objavil možnost prodaje 400 ton zlata. Svoj minimum v tem obdobju je cena zlata dosegla 1. in 2. maja, ko je unča znašala 853,00 USD. V maju je nato cena naraščala in dosegla svoj mesečni maksimum 927,50 USD za unčo (23. maja). Ponovni padec ni bil tako močan in sicer na 883,00 USD 29. maja 2008. Od takrat se cena giblje dokaj umirjeno okoli 890,00 USD za unčo (Levin, 2007). Če pogledamo rast cene zlata za pet let ugotovimo, da cena zlatu raste v povprečju za 20% letno.

Graf 5 - Rast cene zlata za pet let

Vir: (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

Kot vpliv družbeno političnih razmer na ceno zlata pogledjmo gibanje cene zlata v obdobju zalivske vojne v letih 1990-2002.

V začetku leta 1990 je bila cena zlata 420 USD za unčo in dolar je slabel. V času, ko je Irak zavzel Kuvajt (julij 1990) je cena zlatu izredno padla in sicer na vrednost 345 USD za unčo. V času, ko so se ZDA odločile posredovati, se je cena zlatu ojačala na staro ceno 420 USD za unčo in v času posredovanja držala ceno. Ko pa so se pričela pogajanja in umiritev razmer, je

cena zlatu ponovno padla. V obratnem trendu je potekal ameriški borzni index Dow Jones in sicer cena zlatu pada, DJ narašča in obratno.

V prvem četrtletju leta 2009, je v primerjavi z enakim četrtletjem v 2008, cena zlatu padla za 2%. Povprečna cena je bila 908,41 USD. Povpraševanje po zlatu se je povečalo v prvem četrtletju 2009, v glavnem za investicije, to je 248% več kot v enakem obdobju leta 2008, kar znaša 595,9 ton (www.gold.org).

Na splošno so surovine, med katere spadajo tudi plemenite kovine, svetovni mega trend za vlagatelje. Svetovna industrijska lakota, tri milijone ljudi iz naraščajočih in razvijajočih se trgov Rusije, Indije, Kitajske in Brazilije, ekonomske spremembe, razvoj infrastrukture, raba surovin, ter želja po višjem standardu teh območij. Pri surovinah gre v glavnem za neobnovljive in nenadomestljive vire, torej postaja surovinska zgodba tudi za surovinsko revne države in iskalce novih nahajališč izredno zanimiva za vlagatelje. Surovinske zaloge kopnijo, povpraševanje raste in s tem tudi cena (<http://www.surovine.si/-07.12.2009>).

5.2 Srebro

Srebro je v primerjavi z zlatom, po mnenju strokovnjakov, izredno podcenjeno. Po njihovem mnenju bo v prihodnje cena srebra eksplodirala zaradi velikega povpraševanja in pomanjkanja zalog, oziroma izčrpanosti najdišč, prav tako pa se uporaba v industriji širi (<http://www.finance.si/-07.12.2009>).

Graf 6 - Rast cena srebra za pet let

Vir:(<http://www.elementum.si/-07.12,2009>)

Po podatkih LBMA (London Bullion Market Association) lahko statistike dnevnih cen primerjamo in določimo rast cene srebra v posameznem letu. Začetna cena srebra leta 1999 januar je bila 499,5 USD za unčo, ki se je čez leto z rahlimi korekcijami vztrajno dvigala in dosegla decembra leta 1999 ceno 533,00 USD za unčo, kar pomeni, da se je cena srebra v letu 1999 dvignila za 7% na unčo. Najvišja cena v letu 1999 je bila v mesecu oktobru in sicer 571 USD za unčo srebra, najnižja pa v mesecu aprilu 491,00 USD za unčo. V letu 2008 je bila januarska cena 1493,00 USD za unčo, kar je v primerjavi z januarjem leta 1999 za 80% višje in v finančno kriznem letu je cena končala decembra 2008 z 1079,00 USD za unčo. To je slabih 40% nižje, kot je bila začetna cena v letu 2008. Korekcije v letu 2008 so bile najvišje v mesecu marcu in sicer 2080,00 USD za unčo srebra, kar je 40% višje od začetne cene v mesecu januarju 2008.

Za primerjavo pogledjmo še cene srebra v letu 2004, kjer je bila začetna cena januarja 2004 598,5 USD za unčo srebra, kar je 12% višje kot januarja 1999 in končna cena v decembru 2004 je bila 681,00 USD za unčo srebra, kar je 14% višje v primerjavi z januarjem 2004. Najvišja cena v letu 2004 je bila v mesecu decembru 800,00 USD za unčo srebra in najnižja v mesecu juniju 573,00 USD za unčo srebra. Iz ogleda statistike cen lahko sklepamo, da se cena nenehno spreminja in konstantno raste skozi manjše korekcije in v povprečju raste letno za dobrih 20%.

Po podatkih LBMA (London Bullion Market Association) lahko primerjamo in določimo rast cene srebra v posameznem letu. Začetna cena srebra leta 1999 januar je bila 499,5 USD za unčo, ki se je skozi leto z rahlimi korekcijami vztrajno dvigala in dosegla decembra leta 1999 ceno 533,00 USD za unčo, kar pomeni, da se je cena srebra v letu 1999 dvignila za 7% na unčo. Najvišja cena v letu 1999 je bila v mesecu oktobru in sicer 571 USD za unčo za srebra, najnižja pa v mesecu aprilu 491,00 USD za unčo. V letu 2008 je bila januarska cena 1493,00 USD za unčo, kar je v primerjavi z januarjem leta 1999 za 80% višje. V finančno kriznem letu je cena končala decembra 2008 z 1079,00 USD za unčo, kar je slabih 40% nižje, kot je bila začetna cena v letu 2008. Korekcije v letu 2008 so bile najvišje v mesecu marcu in sicer 2080,00 USD za unčo srebra, kar je 40% višje od začetne cene v mesecu januarju 2008. Najnižja cena v letu 2008 je bila v mesecu oktobru in sicer 934,00 USD za unčo srebra, kar je slabih 40% nižje od začetne januarske cene. Za primerjavo še leto 2004 z začetno ceno 598,5 USD za unčo srebra in končno ceno v mesecu decembru 681,00 USD za unčo srebra. V letu 2004 je bila najvišja cena v mesecu aprilu kar 814,00 USD za unčo in najnižja v mesecu maju 537,00 USD za unčo srebra. Porast cene srebra v letu 2004 je bila 14%. Iz pregleda statistik za posamezna leta lahko sklepamo, da se cena srebra konstantno viša, kljub korekcijam, ki so

odvisne od gospodarsko finančnih in družbenopolitičnih dogodkov v posameznih obdobjih. Za vsakim večjim porastom cen sledi manjša korekcija, se pravi padec cene pod neko povprečno raven. V povprečju so cene najvišje v mesecu marcu in aprilu in najnižje v septembru in oktobru. Cene srebra se kreirajo dvakrat dnevno na londonski borzi.

5.3 Platina

Platina in paladij sta za razliko od zlata in srebra zgodovinsko sodobnejši plemeniti kovini in leta 1973 se je ustanovila kotacija platine v Londonu z imenom LPPM (The London Platinum and Palladium Market), ki je bil vedno središče za plemenite kovine. Leta 1979 so glavni koncesionarji iz Londona in Züricha sprejeli standarde in zahteve za dobro dostavo platine in paladija good delivery (<http://www.lppm.org/-07.12.2009>).

Gospodarski dejavniki, kot so ponudba in povpraševanje, so glavni dejavniki pri kreiranju cene platine. Omejena oskrba vpliva na nihanje cen bolj kot pri drugih industrijskih kovinah. Pomembnejša dejavnika pri kreiranju cene platine sta njen največja proizvajalca Rusija in Južna Afrika.

Platina je predvsem industrijska kovina in največji vpliv na njeno ceno ima avtomobilska industrija. Cena platine je padla v oktobru 2008 na 732 USD za unčo, saj se je zaradi gospodarske krize povpraševanje v avtomobilski industriji zmanjšalo. Ceno je popravilo večje povpraševanje po platini za nakit, zlasti na Kitajskem. Napovedi strokovnjakov za ceno platine 2010 so se povečale iz 1250 USD za unčo na 1350 USD za unčo, zaradi predvidenega povečevanja industrijske rasti avtomobilske industrije (<http://www.kitco.com/-07.12.2009>).

Povpraševanje po platini že deset let presega ponudbo, le leta 2006 je ponudba prehitela povpraševanje za 0,01 mio unč, vendar je nasproti letu 2005 celotno povpraševanje naraslo za 11% (<http://www.moro.si/-07.12.2009>).

Graf 7 - Platina zadnjih 5 let v USD

Vir: (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

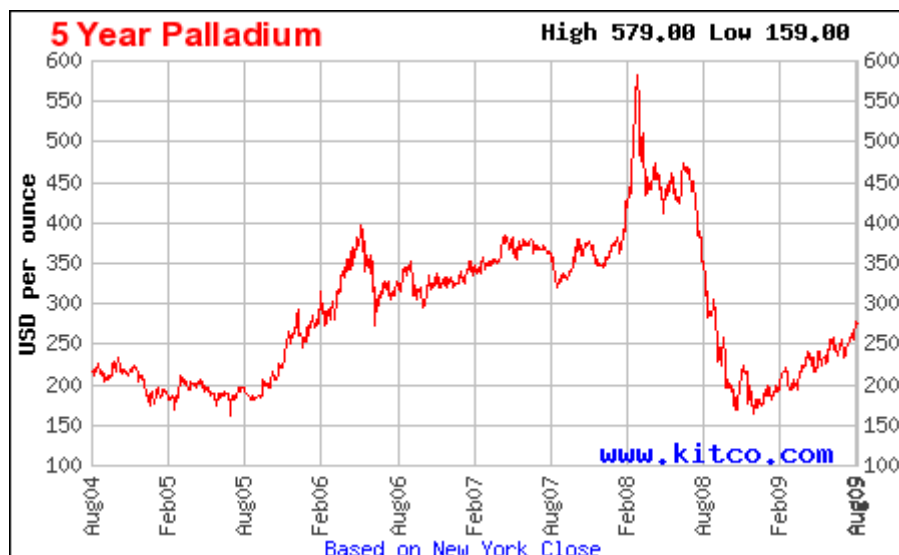
Rast cene v letu 2006 je pripeljala do zmanjšane povpraševanja po nakitu iz platine za 11 %. V enakem obdobju je naraslo povpraševanje po platini v avtomobilski industriji za 15 %. 55 % pridobljene platine potrošijo v avtomobilski industriji (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>).

Mnogi strokovnjaki se bojijo, da bo cena platine z ustanavljanjem ETF skladov narasla in kasneje zaradi špekulacij strmo padla, kot paladij pred petimi leti (<http://www.finance.si/-07.12.2009>).

5.4 Paladij

Kot platina je tudi paladij industrijska kovina in ga je v času gospodarske krize doletelo zmanjšano povpraševanje in s tem padec cene.

Povpraševanje po paladiju se povečuje in pričakuje se porast povpraševanja. Paladij vse bolj nadomešča dražjo platino v avtomobilskih katalizatorjih, zaradi boljšega temperaturnega koeficienta, nižje cene in nižje teže. Evropska unija z vse strožjimi ekološkimi zahtevami v avtomobilski industriji prispeva k večji uporabi paladija v katalizatorjih (<http://www.moro.si/-07.12.2009>).

Graf 8 - Paladij zadnjih 5 let v USD

Vir. (<http://www.elementum.si/-07.12.2009>)

Največji ponudnik paladija je Rusija, ki s svojo izvozno politiko in nestabilno dobavo vpliva na višanje cene paladija. Rusija je največji ponudnik paladija v svetu s kar 60 %, sledi ji Južna Afrika z dobrimi 30% svetovne ponudbe paladija.

6 NASVETI VARČEVALCEM

Vsak posameznik se lahko sam odloči na kakšen način bo varčeval in koliko. Varčuje lahko ne glede na starost in zmožnosti. Razmisliti je potrebno koliko denarja potrošimo in v kakšne namene, ter na ta način poiščemo možne rezerve za varčevanje. Velikokrat si privoščimo različne razvade, ki nas precej stanejo, v primeru da se odpovemo eni od njih, se že pokaže možnost za varčevanje. Vedeti moramo za kaj varčujemo: za nepremičnino, šolanje ali varno pokojnino in temu primerno razpršimo svoja varčevalna sredstva. Vsak varčevalec bi moral imeti v svojem varčevalnem načrtu tudi plemenite kovine. Zlato, ker ščiti pred inflacijo, ker so zaloge omejene in novih ni, ker je prosto davka na dobiček, povpraševanje se povečuje, je zaščita pred propadom valute, je svetovno konvertibilna valuta, njegova cena je še vedno podcenjena, z njim so zaščitene državne rezerve in lahko ga kupi prav vsak. Podobni so razlogi za investiranje v srebro, ki je prav tako podcenjeno, zaloge omejene, je likvidno, kupi ga lahko vsak. Investiciji loči dejstvo, da ima srebro večji donos kot zlato, v zadnjih petih letih cca 190%, vendar se zanj ob nakupu plača davek na dodano vrednost. Torej je srebro investicija na daljši rok.

Gospodarstvo, finančne razmere, trg in politične razmere se nenehno spreminjajo, varčevalci pa moramo slediti tem spremenljivim razmeram. Najprej je seveda potrebno poskrbeti za osnovno varnost (rento), dodatno zavarovanje, ohranitev standarda in šele potem se pričnejo investicije.

Izbor naložbe je odvisen od več faktorjev: od časa vstopa v naložbo, časovnega obdobja v katerem vstopaš, od starosti vlagatelja, njegovega premoženjskega stanja in pripravljenosti na tveganje. Če je naložba, ki jo analiziram, zlato, povzemam naslednje ugotovitve:

- vsak čas je primeren za vstop v naložbo
- časovno obdobje je sprejemljivo, tveganje je majhno,
- vrednost naložbe ima zaradi široke ponudbe velik razpon in je odvisna predvsem od premoženjskega stanja vlagatelja,
- starost pri naložbi v zlato (predvsem v fizični obliki) ni pomembna, saj je nakup naložbenega zlata tudi primerno darilo,
- plemenite kovine so neobnovljive in njihove zaloge so omejene, saj strokovnjaki menijo, da je zlata le za 15 let,

- industrijski razvoj in s tem naraščanje porabe plemenitih kovin v industrijske namene, ter porast prebivalstva, razpoložljivost plemenitih kovin omejuje,
- plemenite kovine so podcenjene in bodo v prihodnosti naraščale, to je dodaten argument za varčevanje z plemenitimi kovinami.

7 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi smo bliže predstavili plemenite kovine in njihov pomen v monetarnem sistemu. Pokazali smo, kaj vpliva na njihove cenovne vzpone in padce, potrdili kako plemenitih kovin ne moremo nadomestiti, saj so njihove zaloge in najdišča omejena.

Plemenite kovine so zaradi svojih lastnosti, obstojnosti, sijaja, katalitične lastnosti, ne da se jih umetno ustvariti, iskane in njihova cena z zmanjševanjem zalog vztrajno narašča.

Zlato je več tisoč let cenjeno kot mednarodna valuta, kot potrošna dobrina, kot investicija ali pa preprosto kot simbol lepote.

V nalogi smo podrobneje predstavili zlato in srebro kot najbolj poznani plemeniti kovini, ki služita investitorjem v kriznih, za delnice nestabilnih časih kot varna investicija, ki ohranja denarju vrednost na dolgi rok. Zlato in srebro sta plemeniti kovini, ki sta skozi zgodovino vplivali in tudi v sedanjosti kreirata monetarno politiko, sta kritje za papirnati denar. V nalogi smo omenili nekaj zgodovinskih prevar, ki so se dogajale, politične in finančne prevare. Ob raziskavi statističnih podatkov smo prikazali, da je povpraševanje po zlatu in srebru največje za investicije. Platina in paladij sta zgodovinsko mlajši plemeniti kovini in bolj industrijsko uporabni. Povpraševanje po njiju je največje v avtomobilski industriji. Skupno in najbolj poznana uporaba plemenitih kovin je uporaba v industriji nakita. V diplomski nalogi smo ugotovili, da cene plemenitih kovin kreira trg ponudbe in povpraševanja, ter gospodarsko politične razmere v svetu. Prikazali smo, da se cene plemenitih kovin ustvarjajo na borzi. Glavni center trgovanja so London, Tokio in New York. Centralne banke se združujejo in sklepajo dogovore o omejitvah prodaje plemenitih kovin (CBGA).

V diplomski nalogi smo potrdili, da sta zlato in srebro zaradi davčnih ugodnosti vpliva na monetarni sistem pomembna za zaščito premoženja in varčevanje, sploh srebro na daljši rok.

Na trgu poznamo različne možnosti vlaganja v plemenite kovine. Investicije v fizično obliko plemenitih kovin, v sklade, delnice rudnikov, terminske pogodbe in garancije. Vsak varčevalec ima možnost opredelit se za katerokoli opcijo, ki se mu zdi najboljša v danem trenutku. V Sloveniji se prodaja plemenitih kovin za investicije naglo širi in v zadnjem času so tudi banke pričele ponujati svojim varčevalcem naložbene palice.

Plemenite kovine kot investicija služijo za zaščito premoženja, so davčno ugodne, so konvertibilna valuta, so likvidne in njihova cena bo tudi v prihodnosti naraščala.

8 LITERATURA IN VIRI

Literatura

1. Muller Jurgen: *Generacija zlata*, Učila, Tržič 2007.

Viri

2. <http://www.elementum.si/>, dne 6. 6. 2009.
3. <http://www.kitco.com/>, dne 6. 6. 2009.
4. <http://moro.si/>, dne 6. 6. 2009.
5. <http://surovine.si/>, dne 6. 6. 2009.
6. <http://www.sl.wikipedia.si/>, dne 7. 6. 2009.
7. <http://www.resserveasset.gold.org/>, dne 9. 6. 2009.
8. <http://www.goldfixing.com/home.htm>, dne 9. 6. 2009.
9. <http://www.lppm.org.uk/>, dne 10. 6. 2009.
10. <http://www.gold.org/>, dne 15. 6. 2009.
11. <http://www.finance.si/>, dne 12. 6. 2009.

9 PRILOGE

9.1 Interna dokumentacija podjetja Elementum d.o.o

Priloga A - Primer potrdila o skladnosti izdelkov iz plemenitih kovin s predpisi

Potrdilo Urada RS za meroslovje o skladnosti izdelkov iz plemenitih kovin s predpisi

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO, ZNANOST IN TEHNOLOGIJO

URAD RS ZA MEROSLOVJE

izdaja

na podlagi prvega odstavka 6. člena zakona o izdelkih iz plemenitih kovin (Uradni list RS, št. 4/06)

**POTRDILO O SKLADNOSTI IZDELKOV IZ
PLEMENITIH KOVIN S PREDPISI**

Št.: 6431-136/2008

Dobavitelj izdelkov iz plemenitih kovin:
Elementum-AG, Poslovna cona A 35,4208 Šenčur

Izdelovalec izdelkov iz plemenitih kovin:
Umicore

Vrsta plemenite kovine:
- palice in kovanci iz srebra

Stopnje čistine:
- 999/1000

Skupno število kosov izdelkov in njihova skupna masa:
- 15 izdelkov iz srebra, masa 82175 g

Razlog izdaje potrdila:
iz 6. člena zakona o izdelkih 6/1 (izdelki iz zlata, kateri so tako drobni in občutljivi, da nanje iz tehničnih razlogov ni mogoče odtisniti ustrezne oznake) iz plemenitih kovin

DATUM IN KRAJ IZDAJE:
14.05.2008, Ljubljana

Izdelki izpolnjujejo vse zahteve iz Zakona o izdelkih iz plemenitih kovin (Uradni list RS, št. 04/06). Taksa v znesku 3,55 EUR po tar. št. 1 in taksa za potrdilo o skladnosti s predpisi v znesku 3,55 EUR po tar. št. 4 taksne tarife Zakona o upravnih taksah (Ur. list RS, št. 114/05) je nalepljena in razveljavljena na zahtevi.

Podpis pooblaščenih oseb:

Melita Zaplotnik
Zaplotnik

OB-LAK – 2.4-2/4

Verzija: 4 Odobreno: 22.02.2007

CERTIFICATE

The TÜV CERT Certification Body
of TÜV Industrie Service GmbH
TÜV Rheinland Group
certifies in accordance with
TÜV CERT procedures that

GB Precious Metals Management
Rodenbacher Chaussee 4
D - 63457 Hanau

has established and applies an environmental management system for

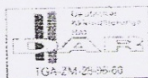
Trading of precious metals

An audit was performed, Report No. **042252**.
Proof has been furnished that the requirements according to

ISO 14001:2004

are fulfilled. This certificate is valid in
conjunction with the main certificate until **2008-01-10**.

Certificate Registration No. **01 104 042252 / 03**

Cologne, 2006-01-12

TÜV Rheinland Group

Rally
TÜV CERT Certification Body of
TÜV Industrie Service GmbH

www.tuv-cert.de

Priloga C - Primer naročilnice za stranko

NAROČILNICA

Elementum d.o.o.

Mlakarjeva ulica 95, 4208 Šenčur, Slovenija

Tel: +386 4 279 1990, Fax: +386 4 279 1991

Transakcijski račun: SI56-3400-0100-7361-466, Banka: Sparkasse

ID za DDV: SI87644363

Številka naročilnice: _____

PODATKI O STRANKI

(izpolnite podatke)

Podjetje / Priimek in ime: _____		
Naslov: _____	Pošta in poštna št: _____	
Telefon: _____		
Št. osebnega dokumenta: _____	Veljavnost: _____	Izdajatelj: _____
E-mail: _____		
Davčna številka: _____		
Zavezanec za DDV:	da	x (obkrožite)

Spodaj podpisani premoženjski svetovalec izjavljam, da sem osebno preveril identiteto stranke, ter da se zgoraj vpisani podatki ujemajo z uradnimi osebnimi dokumenti stranke.

NAROČILO

(izpolnite tabele)

Opis / naziv:	Količina:	EM	Cena enote:	Znesek:
?				
?				
?				
?				
?				

NAČIN PLAČILA

(obkrožite način plačila, vnesite podatke)

☒ nakazilo na račun

☐ drugačen način plačila: _____

DOBAVNI POGOJI

(obkrožite vrsto dobavnih pogojev, vnesite podatke)

☐ osebni prevzem

☐ preko svetovalca: _____

☐ po pošti na naslov: _____

OBVEŠČANJE O NOVOSTIH IN SPREMEMBAH

(obkrožite željeno storitev in obkrožite vrsto obveščanja)

☐ želim, da me obveščate o novostih in spremembah iz področja naložb

☐ želim, da o novostih obvestite tudi:

ime in priimek: _____ Tel / E-mail: _____

ime in priimek: _____ Tel / E-mail: _____

ime in priimek: _____ Tel / E-mail: _____